

คำนำของคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เป็นที่ทราบและยอมรับกันโดยทั่วไปในขณะนี้ว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นสถาบันที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศอย่างสำคัญยิ่ง กล่าวคือต้องรับผิดชอบนักศึกษาซึ่งมีจำนวนกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน และยังคงจะเข้ามาอีกในแต่ละปีไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ คน ทั้งนี้พร้อม ๆ กับการสนับสนุนส่งเสริมอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงให้มีความรับผิดชอบสูง เอาใจใส่และพยายามปรับปรุงงานการสอนให้มีคุณภาพและทันสมัย เพื่อผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพออกไปเป็นกำลังสำคัญให้แก่ชาติบ้านเมือง ทางมหาวิทยาลัยก็เห็นความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนต่าง ๆ พยายามผลิตตำราออกมาเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ในขณะเดียวกันก็ได้พยายามให้มีการปรับปรุงคุณภาพของตำรา เพื่อให้ทันสมัยและได้มาตรฐานเพียงพอที่จะใช้เป็นตำราในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไป กล่าวคือทั้งสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ซึ่งก็อยู่ในสภาวะขาดแคลนตำราเรียนภาษาไทยที่พอจะใช้เป็นหลักในการเรียนการสอน และเพื่อการค้นคว้าอ้างอิงได้

อาจารย์เฉลิม มลิลา เป็นอาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอนมาเป็นเวลาหลายปี ได้พยายามค้นคว้าเขียนตำรากระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยม เพื่อประกอบการเรียนการสอน ก็ได้พยายามปรับปรุงให้ถูกต้องและทันสมัย ภายหลังที่ได้นำหลักการและวิธีการต่างๆ ไปทดลองสอนจริงสำหรับวิชาประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๒๐ และได้แก้ไขแล้วเสร็จเป็นตำราเล่มนี้ ซึ่งผู้อ่านและนักศึกษาผู้ใช้ตำราเล่มนี้คงจะได้รับความประโยชน์สัมตามความมุ่งหมายโดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าในฐานะผู้รับผิดชอบคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ขอชมเชยความวิริยะอุตสาหะของอาจารย์เฉลิม ที่ได้พยายามเขียนตำราประกอบการเรียนการสอนเล่มนี้ขึ้น และหวังว่าคงจะได้ผลิตตำราเล่มอื่นๆ ขึ้นอีกในโอกาสข้างหน้าต่อไป.

(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรมย์ ณ นคร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คำนำของผู้เขียน

งานการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน นับว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และสภาพการณ์ไปมาก นับตั้งแต่ได้มีความพยายามที่จะบุกเบิกความก้าวหน้าในทางวิชาการให้กับประวัติศาสตร์ โดยนักวิชาการรุ่นใหม่ ๆ หลายท่าน อาทิ เช่น ดร.สืบแสง พรหมบุญ, ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ดร.ชาฎวิทย์ เกษตรศิริ, ดร.วิชัย ตันศิริ และ ดร.วิจิตร สิ้นสิริ เป็นต้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการมีอุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Ideology) หรือเพราะมีความรับผิดชอบต่อในฐานะอาจารย์ผู้สอนประวัติศาสตร์ในสถาบันระดับมหาวิทยาลัยต่างๆ หรืออาจเป็นเพราะบรรดาศิษย์ทั้งหลายและผู้สนใจประวัติศาสตร์ ได้ไต่ถามปรับทุข และปรารถนาเพื่อหาแนวทาง และกลวิธีที่จะแก้ไขหรือขจัด "ปัญหาความเสื่อมศรัทธาและน่าเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอนอย่างปราศจากคุณค่าและแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ตามโรงเรียนทั่วไปทั้งผู้สอนและผู้เรียนเป็นจำนวนมาก" ให้คลี่คลายไปในทางที่เบาบางลง และอาจจะเป็นด้วยเหตุผลเพื่อการพัฒนาวิชาการประวัติศาสตร์เป็นส่วนรวมด้วย ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่กล่าวมาจึงน่าจะจะเป็นเหตุผลที่ผสมผสานกันมีส่วนผลักดันให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ เป็นผลให้แนวทางการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน กล่าวคือ ได้มีการพูดถึงปรัชญาประวัติศาสตร์ อุดมการณ์ประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งได้มีการนำหลักการและแนวความคิดต่างๆ มาประกอบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ทั้งได้มีการมีความพยายามที่จะนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการศึกษาเล่าเรียนประวัติศาสตร์กันอย่างกว้างขวางมากกว่าแต่ก่อน นับได้มีการพูดถึงความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของประวัติศาสตร์อย่างไม่ค่อยจะกระทำกันมากนักในอดีต ดังนั้นสภาพการณ์และความสำคัญทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงน่าจะเป็นนิมิตหมายอันดีสำหรับวงวิชาการประวัติศาสตร์ และรวมทั้งความหวังในวิวัฒนาการความก้าวหน้า ซึ่งอาจจะทำให้เป็นจริงได้โดยความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาประวัติศาสตร์ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนการสอนและการนำไปใช้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

สำหรับตำราประกอบการเรียนกระบวนวิชาขส. ๓๑๒: หลักการและวิธีสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนมัธยม เล่มนี้ เป็นเพียงความพยายามของผู้เขียนที่จะปลุกฝังหลักวิชาและวิธีการ ตลอดจนแนวความคิด ความศรัทธา และอุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้แก่นักศึกษา ซึ่งจะเป็นครูสอน

ประวัติศาสตร์ในอนาคต(รวมทั้งผู้อ่านซึ่งเป็นครูประวัติศาสตร์อยู่ในขณะนี้ด้วย) เสริมกับความสามารถและคุณลักษณะ " ๓ ศ. " ซึ่งครูประวัติศาสตร์จำเป็นจะต้องมีเช่นเดียวกับครูสอนวิชาอื่นๆ ที่สำคัญก็คือ ครูประวัติศาสตร์ปัจจุบันควรจะต้องตระหนักในความจริงที่ว่า การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่แท้จริง ควรจะเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่กระทำอย่างมีจุดมุ่งหมาย และมีความสำคัญเป็นบรรทัดฐาน สำหรับจุดมุ่งหมายควรจะมีทิศทางแนวทางการศึกษา และปรัชญาประวัติศาสตร์ผสมผสานกัน ส่วนความสำคัญนั้นควรจะต้องขึ้นอยู่กับการปลูกฝังการเรียนรู้อะไรในลักษณะมุ่งส่งเสริมสติปัญญาของผู้เรียนด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนให้ก้าวข้ามจากขั้นตอนเบื้องต้น คือการเรียนรู้อะไร Historical Facts ไปสู่ขั้นที่ลึกซึ้งกว่า มีคุณค่ากว่า และสามารถนำไปใช้ได้ นั่นก็คือการเรียนรู้อะไร Historical Concepts เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยได้รับประสบการณ์อย่างแท้จริง และในกระบวนการวัดผลและประเมินผลการเรียนก็เช่นกัน ควรอย่างยิ่งที่จะมุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนในส่วนนี้ของผู้เรียน ทั้งนี้โดยอาศัยหลักเกณฑ์จากตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งผู้เรียนผู้สอนควรจะได้มีส่วนกำหนดร่วมกันและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจังด้วย สำหรับรายละเอียดต่างๆ นักศึกษาและท่านผู้สนใจอาจศึกษาได้จากตำราเล่มนี้ ซึ่งแม้จะยังไม่สมบูรณ์นักแต่ก็คงจะอำนวยประโยชน์เป็นแนวความคิดและแนวทางให้ติดตามสมควร

สิ่งที่จะยกกล่าวเสียดสีได้ก็คือ แนวความคิดเชิงหลักวิชาของท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรมย์ ณ นคร คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้กล่าวไว้ในการประชุมปฏิบัติการพฤติกรรมกรรมการสอน ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ว่า " การสอนเป็นศาสตร์ และวิธีสอนที่ถูกต้องมีเพียงวิธีเดียวคือ การสอนโดยวิธีการวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ซึ่งเป็นแม่บทของการสอนวิชาเนื้อหาทุกสาขาวิชา ส่วนวิธีการอื่นๆไม่ว่าจะเป็นวิธีการบรรยาย, การสาธิต, การสอนเป็นทีม, การสอนแบบหน่วย และ การสอนแบบสืบสวนสอบสวน ฯลฯ ถือได้ว่าเป็น "เทคนิคการสอน" หรือสิ่งปรุงแต่งทั้งสิ้น " ทั้งนี้ก็เป็นความพยายามที่จะให้บรรลุหลักการที่ว่า "การสอนเป็นศาสตร์อย่างแท้จริง" หากได้อยู่ในลักษณะดังกล่าวอย่างเลื่อนลอยที่ผ่านๆมาคือ " วิธีการสอนที่ดีที่สุดไม่มี ทั้งนี้ครูจะใช้วิธีการสอนแบบใดก็ได้" ทั้งนี้จึงถึงเวลาแล้วที่ควรจะได้มีการพิจารณาทบทวนแนวความคิดและหลักการที่แท้จริงเกี่ยวกับวิธีสอน กันใหม่ ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าในวงวิชาการสอนและการศึกษาซึ่งดูจะเป็นไปได้ดีกว่า

หนึ่ง นอกจากหลักการดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนยังได้รับแนวความคิดและวิธีการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นประโยชน์จากท่านคณบดีอีกหลายเรื่อง รวมทั้งการให้คำแนะนำอื่นๆ และการให้การสนับสนุนในด้านการค้นคว้าและเขียนตำราด้วยดีเสมอมา

อนึ่งผู้เขียนได้อาศัยตำราอ้างอิงและเอกสารประกอบการเขียนเป็นจำนวนมากทั้งที่ได้อ้างอิงไว้ในเชิงอรรถและบรรณานุกรม จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้เขียนตำรา ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรมย์ ๗ นคร ท่านรองศาสตราจารย์เค็มสิริ บุญสิงห์ ท่านศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี ฤกษ์ ท่านรองศาสตราจารย์ธิตีมา พิทักษ์ไพรวรรณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สิ้นสิริ และสุกท้ายสำหรับผู้มีพระคุณซึ่งต่อผู้เขียนคือคุณหลวงนิติเชตต์ปรีชา และท่านศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ ภาสุชนินทร์ ด้วยความเคารพเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

และขอขอบพระคุณอาจารย์สังเวียน สฤณภักดิ์ หัวหน้าภาคหลักสูตรและการสอน และอาจารย์วิบูลย์ โทวณะบุตร ซึ่งได้ให้คำแนะนำในหลายๆเรื่อง สำหรับในด้านการจัดพิมพ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์อุษงค์ อังคปรีชาเศรษฐี หัวหน้าฝ่ายตำรา อาจารย์วัชรภรณ์ ชิวโคภิชัย ผู้จัดการโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และชมคุณคุณภาณุ ภูทะวัง เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรา ซึ่งได้ช่วยเป็นธุระในด้านการพิมพ์ต้นฉบับ จนกระทั่งตำราเล่มนี้ได้แล้วเสร็จตามความมุ่งหมาย

ท้ายที่สุดนี้ ถ้านักศึกษาหรือท่านผู้อ่านที่มีความประสงค์จะห้วงถึงความถูกต้องใดๆ ในลักษณะเป็นการติเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าในวงวิชาการ โปรดห้วงติงหรือให้คำแนะนำโดยตรงกับผู้เขียนได้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์เจดิม มลิลิต) ๑

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โทร. 3142121 - 30 ต่อ 274